

Ljubljana, 24. maja 1923.

Izhaja 7., 15., 22. in 30. v mesecu.

Iluzije ginejo . . .

(Povodom gibanja profesorjev in državnih nameščencev.)

Mi trdimo že leta in leta, da si stojita v današnji družbi dva razreda nasproti in da je zgodovina človeštva — zgodovina razrednega boja. Razredni boj so doslej sprejeli v svoj program delavci, ki se zbirajo pod zastavo revolucionarnega socializma in ki priznavajo nauke našega velikega učitelja in borca Karla Marxa. Reformisti in anarho-sindikalisti sicer pri vsaki priložnosti povdarjajo, da stojijo tudi na stališču razrednega boja, vendar pa nam njihova dela kažejo, da ne izvajajo razredne borbe tako, kot zahtevajo to načela razredne borbe.

Med takozvano »inteligenco«, kamor se danes prištevajo naši uradniki, ki so v posesti fakultetskih in srednjeveških diplom, ideja razrednega boja ni mogla prodreti, ker je naša inteligenca prepojena z duhom patrijotizma, nacionalizma in šovinizma, katerega se je inteligenca navzila v šolskih klopeh. Druga ovira, da se je inteligenca branila priznati razredni boj je pa dejstvo, da je razredni boj postal prepričanje širokih mas industrijskega proletarijata in da inteligenca vsled svoje domišljivosti še danes misli, da spada drugam kot manuelno delavstvo; »če je delavstvo sprejelo razredni boj, ga ne more inteligenca, ki stoji kulturno nad ročnim delavstvom«. Tudi je naša inteligenca bila vzgojevana povsodi v šolah in z vzgledi svojih prednikov v duhu ponižne servilnosti in hlapčevstva in je smatrala za svoj velik uspeh, če si je mogla s svojim »korektnim« ponašanjem pridobiti vstop med višjo družbo, bankirje, veletrgovce, tovarnarje in ono svojat, ki še danes nosi ime »višja družba«, in če je smela igrati štafažo pri raznih »patrijotičnih, nacionalnih« in enakih prireditvah, katere so inscenirali buržuji iz svojih trgovskih nagibov. Kot nujna posledica tega gnusnega hlapčevstva je morala slediti ljubosumnost med inteligenco samo, ki se izraža v grupaciji kast med uradništvom, ki konkurira med sabo v hlapčevstvu navzgor in v preziranju navzdol. Profesorji s fakultet, izobrazbo smatrajo pod svojo častjo biti v istem udruženju z učiteljem, sodnik se smatra vzvišen nad svojega »pisača« oficijala, ta pa zopet nad svojega slugo. Te pojave opažamo danes povsod pri vseh strokah in kategorijah uradništva.

Tudi grozote vojne in vedno naraščajoča beda po vojni, ki je posledica kapitalističnega produkcijskega in družabnega sistema, ni odprla oči naši inteligenci, ki pripisuje naraščajočo dra-

ginjo, ne nikdar sitemu kapitalizmu, ampak na račun delavstva, ki z štrajki izsiljuje vedno večje plače in s tem povzročuje draginjo. Toda samoprevara ne more biti dolgotrajna, posebno pa sedaj po vojni ne, ko kapitalistični družabni red drvi z veliko naglico v propast, v katero je bil obsojen ob svojem postanku. Kar ni mogel doseči pri inteligenci zdrav, človeški razum, katerega si je inteligenca inficirala s patrijotizmom, nacionalizmom, to bo dosegel želedec pri naši inteligenci, ker ta se ne dá zadovoljiti z nacionalizmom niti s patrijotičnimi paradami. Tudi »častne besede« ministrov ne zadostujejo lačnemu žledcu.

Kapitalizem je ob robu propada in kar ni uspelo proletarijatu v dolgih desetletnih borbah, to bo izvršil razvoj časa: kapitalistični red se bo razkrojil sam. Vedno bolj in bolj se vrši diferenciacija med kapitalom in delom, med kapitalizmom in proletarijatom. Najhujši nasprotniki razrednega boja, profesorji, so se resno odločili za stavko ker jim delodajalec — vlada — ne dá dovolj sredstev za pošteno življenje. Ostali javni nameščenci (uradniki pri financih, sodniji, davkarji, policiji, upokojenci vseh strok) so se pridružili železničarjem in pripravljajo tudi kolektivno akcijo za zboljšanje svojega neznoznega gmotnega položaja. To gibanje ni zavedno razredno gibanje, je pa prvi korak na potu k ozdravljenju one škodljive domišljivosti, ki je doslej ločila inteligenco od ročnih delavcev. Uradništvo — vseh kategorij in vseh strok — pričinja spoznavati, da ima z delavstvom iste interese in istega sovražnika in da je uradniku bližji delavec kot pa buržuj-kapitalist. V skupnih akcijah z delavci bodo uradniki spoznali, da je delavec, četudi manj učen in okoren, vendar bolj pošten in iskren, kot pa buržuj-kapitalist, ki je z uradnikom prijazen samo toliko časa dokler ga izkorišča, da ga pa noče več poznati, kadar zahteva svojih pravic.

Kadar postane inteligenca tudi razredno zavedna in kadar bo svoje moči uporabljala resnično za narod in ne za grupo kapitalistov, ki se po krivici nazivajo in domišljujejo, da so oni narod, tedaj bo konec izkoriščanja in tudi konec bede. Jelo se bo delilo po delu in tega se ni bati delavstvu in tudi ne uradništvu.

Atentat na Vorovskega.

V Lozani je 9. maja t. l. ustrelil švicarski fašist predstavnika sovjetske Rusije sodr. Vorovskega. Vorovski je bil eden izmed najposobnejših ruskih diplomatov in padel je, ker se ni hotel umakniti grožnjam fašistov iz Lozane, kamor ga je poslala njegova vlada. Padel je kot borec za osvobodjenje proletarijata izpod kapitalističnega jarma.

Umor Vorovskega se je izvršil istodobno, ko potuje po Poljskem in Češkem general Foš in ko je obiskal Balkan in tudi Beograd general Lerond, ki potujeta v »važnih političnih« misijah. Njihova »važna misija« obstoji v tem, da pregledujeta vojsko in da »glihata« za koliko se to vojsko lahko kupi, da se bo borila za »veliko Francijo«, iskreno prijateljico Slovanov. Francija hoče napasti Rusijo in hoče zato pridobiti Poljake, Čehe, Jugoslovane in druge narode, ker ve, da bi francosko ljudstvo vsako novo vojno odklonilo. Zato

pošilja Francija svoje generale po drugih državah in ponuja denar, ponuja posojila, da jih pridobi za vojno. Vorovski jim je bil na potu zato so ga pustili ubiti, poleg njega še dva njegova pomočnika. Nikdo ne protestira proti temu umoru, ki se je izvršil v imenu »civilizacije in kulture«. In fašisti so umor izvršili. Bratci fašistov so pri nas Orjunci.

Razumljivo je, da bo sovjetska Rusija zahtevala zadoščanja in da bodo inicijatori in krivci pri končnem obračunu dobili svoj zaslužen del.

Delavstvo pa se mora na celem svetu energično postaviti v bran pred fašisti-orjunci in jih končno ustaviti v njihovih zločinih, katere vršijo po nalogu kapitalistov nad delavstvom. Delavstvo najbolje maščuje umor Vorovskega če povsodi najenergičneje zatira fašistovsko gibanje, kjerkoli se pojavi.

Milijonski fond Trboveljske premogokopne družbe.

Največje rudarsko podjetje v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji, Trboveljska premogokopna družba je praznovala letos 50 letnico svojega obstoja. Iz prvotno neznatnega podjetja je Trboveljska premogokopna družba z izkoriščanjem rudarjev in odiranjem konsumentov postala najmočnejša industr. družba v Jugoslaviji in njeni so rudniki v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, Kočevju, Rajhenburgu, Hudi jami in Slatini, ki predstavljajo danes veliko vrednost. Vsako leto je uradna in oficijalna bilanca Trboveljske družbe izkazala velikanske dobičke in delničarji (Nemci, Madžari, Francozi, večinoma židje) so leto za letom dvigali visoke dividende, katerih se je držala kri in znoj rudarskih sužnjev. Pravimo oficijalna bilanca je izkazovala horendne dobičke mislimo si pa lahko, koliko so znašali faktični dobički, ki so romali v razne črne fonde in nikdar polne žepe rudarskih baronov. Iz 25 milijonskega kapitala so stvorile delavske množice tekom 50 let podjetje, katerega vrednost gre danes v milijarde. Brezštevilne so danes po 50 letih množice onih, ki so zgubili v rovih svoje življenje, ki so si po jamah zlomili svoje ude in ki so prelivali svojo kri za brezobzirne lastnike. Nešteti so oni, ki so pustili v jamah trboveljske družbe svoje zdravje in katere je trboveljska družba postavila na cesto z njihovimi družinami, ker kot pohabljeni in bolne ni mogla izkoriščati tako kot

si je želela. In iz trpljenja in stradanja deset in desetisočev je trbov. družba kovala svoja neizmerna bogastva in posrečilo se ji je, da je svoj kapital postotterila. Cel čas se ni spomnila onih, ki so ji s svojim delom dnevno povečevali bogastvo, za svoje delavce in nastavlence je imela le prezir, psovanje in če to ni zadostovalo tudi bajonete, puške in strojnice.

In letos, ko je ob priložnosti petdesetletnice pregledovala uspehe 50 letnega izkoriščanja in izmoggavanja rudarjev in ko je bila sama presenečena od velikanskega finančnega uspeha, se je prvič po 50 letih vprašala od kod je to bogastvo? In vstajale so vrste smrtno ponesrečenih rudarjev, vrstile so se vrste pohabljenih in od gladi propadlih žen in otrok in vzklikale: naše kosti, našo kri, naše življenje si pretvorila v zlato, da zadostiš pohlepu po denarju! Da se reši teh neprijetnih občutkov je družba sklenila, da napravi »dobro delo«. Toda kako? Odpomoči glodovanju in bedi rudarjev, pribaviti si moderne varnostne naprave v rudnikih in zgraditi mesto smrdljivih in nezdravih lukenj človeška stanovanja to preveč stane in dividende bi se malo zmanjšale. Je že bolje imeti težko vest, kot pa manjši profit. Toda nekaj moramo ukreniti, že radi javnega mnenja in da vržemo peska v oči rudarjem, da pozabijo na grozote rudarskega življenja in da bodo še naprej potrpežljivo ga-

rali in se za nas uničevali. Toda preveč ne sme to »dobro delo« poseči v naše ljube kase. In izmodrovali so. Nastavljenecem so vrgli par tisočakov 7 do 70 tisoč kron na osebo, kakor se kdo obnaša. Iz denarja, ki so ga 50 let kupičili rudarji, je dobil Wranglov caristični oficir 10.000 kron zato, ker je pomaga rušiti sovjetsko Rusijo, kjer so odpravili izkoriščanje in kjer bi rudarski baroni ne mogli več živeti brez dela na račun drugih. Tudi delavcem bi trboveljska privoščila par tisočakov, če bi jih hotela plačati sovjetska Rusija in če bi jih ne bilo treba dati iz blagajni trboveljske družbe. Toda tako pa ne more. Kaj bi

bilo potem s kurtizanami, metresami, kaj s šampanjcem, ki bi ga potem par dni v letu pogrešali gospodje delničarji? Treba je bio najti izhod; in našli so ga. Pri zadnji regulaciji mezd so dobili rudarji »povišanje« plač za 9 do 12 kron na dan, trboveljska je pa v ta namen podražila premog od 235 na 290 Dbl pri toni. Pri tej podražitvi profitira letno par milijonov in od tega »ekstraprofita« je odločila cel milijon, kot fond za podporo ponesrečencem. Blagor onemu, ki se ponesreči, dobil bo »po milosti« trboveljske družbe par dinarjev, brez da bi jih zaslužil na delu.

Na krivem potu.

O poteku kongresa lesnih delavcev prinašamo poročilo na drugem mestu. V tem članku se bomo omejili le na ilustracijo enega sklepa tega kongresa, ki po našem mnenju ni bil dovolj premišljen in za katerega so delegati slovenskih lesnih delavcev glasovali le zato, ker si o posledicah niso bili na jasnem v dobri veri, da glasujejo za dobro in koristno stvar.

Kongres je namreč sklenil, da ostane notranja orientacija posameznih organizacij, ki so se ujedini v Zvezo delavcev lesne industrije, neizpremenjena in pa da bo centrala ujedinjene Zveze v Ljubljani.

Kakor je znano obstojajo danes v Jugoslaviji dve centralni strokovni instanci in sicer Centralni Radniški Sindikalni Odbor Jugoslavije (CRSOJ) in pa Glavni Radniški Savez Jugoslavije (GRSJ). V Sloveniji so Neodvisne strokovne organizacije od letošnje januarске zemaljske (državne) konference neodvisnih sindikatov (strok. org.) priključene CRSOJ, medtem ko Strokovna komisija pripada GRSJ. V CRSOJ se zbirajo revolucionarne mase proletarijata, GRSJ pa tvorijo one organizacije, ki so po obznani in zakonu o zaščiti države razdvojele enoten delavski pokret v Jugoslaviji in si ustanovile GRSZ, ki pri vsaki priliki povdarja, da je član Amsterdama in da pobija revolucionaren duh proletarskih mas.

Savez drvodelnih radnikov Jugoslavije je pripadal CRSOJ. Osrednje društvo lesnih delavcev za Slovenijo je do pred kratkim pripadalo Strokovni komisiji, vsled nekkih (nenačelnih) diferenc pa je ustavilo pred nekaj meseci plačevanje kvote Strokovni komisiji in pričelo izdajati tudi lasten list »Lesni delavec«. Vendar pa »Osrednje društvo lesnih delavcev« oficijelno ni sklenilo izstopa in je Strokovna komisija na svoji plenarni seji v aprilu izključila zastopnika lesnih delavcev iz plenuma strokovne komisije.

S sklepom kongresa, da ostane dosedanja notranja orientacija neizpremenjena, je nastal kuriozitet, da bodo pokrajinski odbori na Hrvaškem, Vojvodini, Bosni in Srbiji pripadali še nadalje CRSOJ. Slovenija pa ostane »nevtralna«, niti pri Zvezi Neodvisnih Strokovnih Organizacij, niti pri Stro-

kovni komisiji. Centrala ujedinjene Saveza je v Sloveniji, ki ne pripada nobeni centralni instanci. Da bo to dejstvo otežkočalo uspešno delo je razumljivo. Vzemimo n. pr. CRSOJ sklene izvesti splošno akcijo proti preganjanju neodvisnih strokovnih organizacij na Hrvaškem in v Bosni in obvesti vse centrale, tako tudi lesne delavce v Ljubljani. Izvedba akcije za ostale pokrajine je obvezna, ker so priključene CRSOJ. Slovenija se pridruži če hoče, lahko pa tudi ne, ker ni priključena CRSOJ. Pa ne samo taki posamezni slučajji, ampak »nevtraliziranje« sploh je za smotreno strokovno gibanje škodljivo. Razlogi »teror oblasti«, »ofenziva kapitala«, »politično kompromitiranje« in enaki ne držijo, ker vseh teh nadlog se bo delavstvo moglo otresti le tedaj, kadar bo enotno nastopilo proti sedanjemu terorju. Za enoten nastop pa je potrebno enotno vodstvo, je potrebna enotna centralna instanca, ki enotno po celi državi vodi delavsko gibanje. Če se posamezne stroke ali pokrajine iz katerihkoli vzrokov branijo pristopiti k centrali, sankcionirajo s svojim držanjem vsa preganjanja in vse nezakonitosti, ki jih vrši danes buržuazna vlada nad sindikatima. Tudi v boju za zboljšanje gnotnega položaja je delavstvo ene stroke vezano na delavstvo drugih strok in tudi v tem oziru »nevtraliziranje« škoduje tisti stroki, ki se ogradi od ostalega delavstva. Vprašanje centralizacije v delavskem gibanju je že davno rešeno in zato ne moremo razumeti naših lesnih delavcev, da so na svojem kongresu storili sklep, ki dovoli slovenskim lesnim delavcem, da ostanejo še naprej »nevtralni«.

Kakor je bilo ujedinenje v Tivoliju, kjer se je kongres vršil, vesel pojav, ki ga pozdravljamo v nadi, da mu mora slediti ujedinenje tudi v ostalih strokah, vendar nismo mogli preiti preko nevarnega »nevtraliziranja« brez da bi opozorili naše sodruge na to opasnost.

Upamo, da bodo lesni delavci na svojem prvem bodočem kongresu našli toliko poguma, da se bodo odločili »ili ovamo ili tamo« in da postanejo iz današnjih »ni ptič ni miš« odločni in smotreni borci organizirane proletarske armade.

Dvojna mera.

Na drugem mestu smo povedali svoje mnenje o milionskem fondu trboveljske družbe. Tu bi pa hoteli osvetliti družbo še z druge strani. Kakor rečeno je družba ob priliki 50 letnice podarila ruskim carističnim oficirjem po več tisoč kron za kratko dobo nekaj mesecev, odkar šikanirajo ti Wranglovci naše delavstvo, ko jih je ruski proletarijat pregnal z Wranglom iz Rusije. Te borce za carizem in absolutizem je družba bogato nagradila, pogledimo, kaj je dala našim delavcem, ki že nad 50 let (celo polstoletje) garajo kot živina trboveljski družbi. V Zagorju n. pr. imamo rudarje Gričar Ivan, Rančigaj, Šinkovec Jože, Cvete, Žar Anton, Mlakar Valentin I, Rencof I. in še par dru-

gih, ki že nad 50 let pridno delajo in ki morajo kljub doseženi visoki starosti (vsi imajo nad 65 let), še naprej garati in garati, da se preživijo. Na te delavce se družba ni spomnila, saj ni ona kriva da imajo tako trdo življenje in da jih še ni pobrala smrt kot tisoče drugih. Koliko gorja in lakote so imenovani preživeli si lahko predstavljajo samo rudarji, ki poznajo strašno življenje rudarjev. In teh veteranov se družba ni hotela spomniti. Mislimo, da so v 50 letih težkega dela že zaslužili, da bi se jim vsaj na starost moralo olajšati življenje. Toda trboveljska daje kontrarevolucionarjem, prezira pa one, ki so ji žrtvovali mladost, zdravje in življenje.

„Zastopniki delavstva.“

V Zagrebu je imel na binokostne praznike »Savez Železničara« svoj kongres. Namreč tisti »Savez Železničara«, katerega je osnoval g. Krekić še prej, predno je pomagal razpustiti enotno »Splošno železničarsko organizacijo«. Njemu ta enotnost ni bila po volji, pre-

malo mu je nudila koristi. Vendar se v teh vrsticah ne nameravamo baviti s kongresom »Saveza«, kjer bo, kakor vedno peta pesem proti kapitalizmu, saj je to prav po ceni in za vladajoči razred prav nič nevarno. Da je temu tako, dokazuje, da je na prošnje tajnika

Saveza g. Krekića ministrstvo Saobračaja odredilo ravnateljstvu železnice, da mora dati delegatom za ta kongres »Saveza« dopust in brezplačno vožnjo.

Ta kongres bo rjovel zoper kapitaliste in napadal krivce železničarske bede in se bil na prsa, da je razredno-zavedna organizacija in kaj vem kaj še. Da pa to ni prav nič nevarno, ve vlada prav dobro in zato je ugodila prošnji »Saveza« glede dopustov in proste vožnje. Pa ne morda zato, kakor bo morda lahkovernim ovcam govoril Krekić, ker se »Saveza« vlada boji. O, ne, nego zato, ker ve, da je »Savez« pod vodstvom Krekića in konsort. njena opora in ščit proti železničarjem, ki hočejo preko »Saveza« izvojevati svoje pravice. In zato daje svojim zaveznikom, ki nosijo firmo proletarske organizacije razne ugodnosti.

Da je to res, pogledimo še drug slučaj.

Član »Neodvisne Strokovne železničarske organizacije« je bil te dni odpuščen iz službe, ker je član te organizacije. Samo zato in za nič drugega. Ker bilo mu je rečeno: »Vi ste žrtev

organizacije«. Ni sicer tajnik NSŽO, kakor Krekić pri »Savezu«, nego član, a so ga odpustili. Krekićevcem dajejo dopuste na kongres in prosto vožnjo.

Ali treba še mnogo besed, da se vidi razložek? Mislimo, da ne in da vsak, kdor le nekoliko misli s svojimi možgani, mora to videti.

Biti veren proletarski misli in razrednemu boju, pomeni, biti neprijeten vladi in njenim hlapcem. A kdor govori o razrednem boju in dobiva od vlade podpore in prijazne mahljaje, je volk v ovčji koži.

To naj bi znali vsi železničarji, posebno oni, ki še verujejo na »Savez«. Ne mislite, sodrugi, da žandar, če vam govori prijazno, čuti z vami. Žandar misli vedno po žandarsko — zvesto služiti, da dobi penzijo.

Spomnite se Kristanov in znali boste, da imamo prav.

Vaš odgovor bi moral biti:

Vsi v enotno strokovno železničarsko organizacijo. Tam je naša pomoč in rešitev. In to naj bo »Neodvisna Strokovna Železničarska Organizacija«.

Trboveljski družbi v album.

Ravnatelj Skubec in Heinrich pri vsaki priliki pripovedujeta, da imajo rudarji pri trboveljski družbi pravi raj v primeri z rudarji po ostalih rudnikih v Jugoslaviji.

Da bo o tem »raju« zvedelo delavstvo po celem svetu bomo pod gornjim naslovom prinašali slike o tem »raju« in pozivamo vse rudarje, da nam pri tem delu pomagajo s tem, da nam iz vseh rudnikov pošiljajo poročila, kakor je naslednje iz Zagorja.

V Zagorju ravnateljuje in pašuje že par let ravnatelj Heutmann. Kako izgleda ta pašaluk? Za 1600 rudarjev imamo samo v Kisovcu malo kopalnico, ki zadostuje samo za okrog 30 ljudi, ker ima samo 10 prskalnic (Brause). Rudarji, ki pridejo izmučeni in preznojeni iz rovov, bi morali čakati celo uro, da se zvrstijo v kopalnico. Radi tega jih mora več kot polovica hoditi umazanih domov in se morajo prati in umivati doma v kuhinji, vpricho otrok. Kotredeski obrat sploh nima kopalnice, za ženske in družinske člane ni niti v potoku prostora za kopanje, ker je potok ponesnažen že na separaciji. Ne smemo pozabiti, da se je trboveljska družba pogodbeno obvezala, da bo »v doglednem« času zgradila kopalnico, in da čakamo že peto leto na ta »dogledni« čas.

Stanovanjska beda se vsak dan poostreje. V zadnjih petih letih trboveljska družba ni zgradila drugega kot eno stanovanjsko hišo za uradnike in dve stanovanjski kasarni za rudarje. Rudarji so prisiljeni stanovati v drvarnicah in hlevih, pa še tu

ni za vse dovolj prostora. Rudar Kotar Fr. ima eno samo sobo, brez kuhinje. V tej sobi z enim samim oknom stanuje 8 oseb. V sobi mora kuhati, prati, umivati se in spat. Da so taka stanovanja leglo za tuberkulozo, na to trboveljska ne misli, morda ni faktorji pa se ne ganejo. Kako skrbi družba za higijeno, vidimo tudi iz dejstva, da mora po nekaterih krajih 5 do 8 strank (20—40 ljudi) uporabljati eno samo stranišče. Greznik za smeti ni nikjer. Smeti mečemo mi, ki smo pri potoku v potok, drugod pa kar na cesto. Tudi to je »higijenično« za kaso trboveljske družbe. Komisija, ki je zadnjič pregledala jame, je našla »vse v redu«. Tako je vsaj poročal inž. Pehani, zastopnik tudarskega glavarstva. O tem se je težko pričakati, ker jame nismo vsi videli in ker za presojanje dela v rovih mora človek poznati »teorijo«. Pa vzemimo slučaj v kamenolomih, ki niso skriti pod zemljo. Že iz vlaka se vidijo navpične stene, po katerih plezajo delavci in lomijo skale. Pod njimi dela več delavcev. Ali je tudi to v redu? Tudi tukaj so dokazi za »zadostno varnost« in za pridrževanje nekdanjih »Bergpolizeiliche Vorschriften«, ki so še v veljavi. Mislimo, da je že davno preokračeni 45° (stopinj) in doslej se merodajne oblasti še niso potrudile opozoriti trboveljsko in jo kaznovati. Če se dogodi nezgoda, je pa vedno kriv delavec. Kaj poročate na to nadzorstvena oblast? To ni skrito in tu se ne da »vrdati«.

Toliko za danes, prihodnjic pa še par slik tega »raja«.

Železničar, prečitaj, pa si zapomni!

Sicer velja ta dopis za vse postaje pod vodstvom juž. žel. zato ostanemo v Ljubljani v glavnem mestu v Sloveniji na postaji.

Teško je pričeti s pametnimi besedami, toda poskusimo. Vsi stranski tiri, izven dveh glavnih, so od začetka do konca natrpani z tovornimi in osebnimi vozovi, med temi vozovi opaziš nekako strašilo v človeški podobi, v nočnem času, posebno izrazito kadar pada dež, kako daje signale s svetilko in s piščalko drugemu trpinu strojevodu. Obleženi so ti nočni sužnji v razdrapanih čunje, pokriti s starimi klobuki, nočna služba traja namreč 12 ur, da bi šel pod streho ni misliti, zato si zavaruje telo s tem, kar se ima iz dobrih časov. Nočnih služb napravi mesečno 10, letno pa 120. Visoka je ta številka, ako se pomisli na vremenske nezgode in pa na doklado I K in 50 v. na noč. Mraz te strese, ko misliš, in tisti ki razume kolikokrat je v smrtni nevarnosti.

Pri izdelavi začasnega pravilnika pred tremi leti so napravili za tega trpina na papirju to ugodnost, da naj bi imel dva prosta dneva v mesecu. Po različnih intervencijah in prošnjah se je leta 1921 res ugodilo, da je imel vsak po en prosti dan v mesecu, in vsake tri pa dva dneva. Z letom 1923 se je ta ugodnost nehala s pretvezo, da je premalo izvežbanega živega materiala. Pri železnici se rabi živ in mrtev material, med živ material spada tedaj premikač, toraj živ material premika mrvega noč in dan. Že dovoljenega, v začasnem pravilniku zapisanega in od ravnateljstva potrjenega prostega časa tudi ni več.

Gosp. načelnik, ki je sicer obehjaven in razumen mož, ko so mu zaupniki potožili svojo bol, je dejal, ko se nekoliko pomiri ta naval dela, se bo dalo vsakemu posameznemu tolikodnevni naknadni dopust, v kolikor bo v temu času prikrajšan. Komentarija se za sedaj vzdržimo, ker še vedno upamo na dano obljubo.

Poslali smo pred sedmimi meseci na Obratno ravnateljstvo s cele proge juž. žel. prošnjo v obsegu osmih točk za odpravo kardinalnih napak, in za priboljšek najnujnejšega pri premikalnem oseboju. Gospodje, ki nim dele kruh po mačehovski, ne čutijo potrebe, da se nam odgovori, tam vlada mrtvaški molk, pa magarji če je tudi glas lovskega psa, ali ste razumeli bratje Slovenci na ravnateljstvu?

Pač zadnji čas so dali odgovor za neko okrožnico, v kateri se prepoveduje zaupnikom pohajati s prošnjami in resolucijami na ravnateljstvo, češ saj nismo samo mi tukaj, saj imate tudi ministrstvo saobračaja v Beogradu, tam naj sklepajo in odgovarjajo vam nikdar siti in zadovoljni Kranjci.

Hvala za odgovor! Sedaj vsaj vemo kaj nam je za storiti, in prvo priložnost bomo tudi uporabili, da se uvede pri nas beograjska ministrska kontrola. Res je to, da se ne slišijo baš prijetni glasovi od naših bratov na jugu, ali vendar ko smo zaprosili za intervencijo pri sekcijskem načelniku je nas minister sprejel kot državljane. Dal nam res ni ničesar izven obljub ali sprejel nas je, Zakaj tak strah? Zakaj tako zaklepanje za kitajsko zidovje? Morda bi bilo res potreba nekoliko kontrole? Razmišljamo o temu, in prihodnjic se pogovorimo o nedelu in zagonetnem molku.

Na protestne shode se ne da nič, na resolucije se ne odgovarja, na prošnje se molči, ko se pojasnjuje sedanji brezupni položaj na železnici, da pa bodo pokazali svoje krokodilsko usmiljeno srce do svojega nižjega uslužbenca so znašli ta recept. Ker v svojih določenih urah zaslužite samo za zajuterk, da pa boste tudi kosili in večerjali, pojdite, vam kličemo, kako brat bratu iz same usmiljenosti do vas na klančino prekladati gramoz, trame, deske itd., pa se vam plača toliko in toliko od voza, da ne boste poginili ubogi ljudje od gladi.

Res se je našlo par navnežev in so se potili v potu svojega obraza 14 in 15 ur dnevno za izkoriščevalca, misleč si, pa bom le nekoliko več zaslužil. Razredno zavedni niste, in pomilovanja vredni tudi, boljše masni pogin kakor dvojno izkoriščanje! Delavni čas je dovolj dolg, ali hočete res vpeljati 24 urni delavnik, da se bo jara gospoda še bolj smejala nad izpitimi delavčevimi kostmi?

Ali ne veste, da se da stroju oddiha, da se ga namaže in očisti, tako mora še v veliko večji meri premikač ali kretnik odpustiti svojo izpito in od nočne službe izžeto telo. Priznamo to, da stradate, da ste doma z ženami v večnem prepiru radi pomankanja, to čutimo na lastni koži vsi tisti, ki hodimo po tedensko ali mesečno plačo, priznani pa nočemo tega sistema, da se odpravi na ta način beda, medtem ko naj eden dela 24 ur na dan, drugi pa 24 ur leži, medtem ko je na tisoče in tisoče brezposelnih in

ki bi radi delali za plačilo, ali garati dve dnevni službi enemu in istemu gospodarju, v posmeh sebi in ostalim, to je nepošteno in zavednega delavca nevredno. Gospodarski položaj pa si bomo izboljšali samo s strnjnimi vrstami pripravljeni vedno na

boj brez odpočitka in oddiha. Mirno kri bomo imeli po smrti, sedaj pa je življenje (sicer pasje) in življenje je borba, uničevanje je smoter in pomen, zato pa brez strahu in brez bojznih, Opazovalec.

Mednarodni pregled.

V Franciji štrajk tekstilnih delavcev traja še nadalje. Stavkujoči prirejajo različne demonstracije in socialno-demokratski župan v Lille Dolory razganja shode delavstva s policijo. — Delavstvo v socialističnih zadrugah grozi s stavko, ker vodstvo soc. zadrug noče priznati 25 odstotkov zvišanja plač, kar so morali priznati celo najzagrizenjši kapitalisti. Stavbniški delavci so dosegli z 5 dnevno stavko povišanje plač za pol franka na uro. — Šoferji poštne direkcije so demonstrirali pred ministrstvom pošte in zahtevali, da se njihovim zahtevam ugoditi. — Vlada je izdelala načrt za zakon, po katerem se prepo-veduje štrajk pekovskim pomočnikom, ker mora mesto biti preskrbljeno s kruhom. V Parizu je zaposlenih 130.000 italijanskih delavcev. Pričakuje se še nadaljnjih 20.000. Poljske delavce vlada izganja iz Francije, ker so ob zadnjem rudarskem štrajku bili solidarni.

V Italiji je v teku ponovno reduciranje plač. Cestnim železničarjem bodo znižali za maj in junij plače za 2 lire, za avgust in julij 2 in pol lire in za september do decembra za 6 in pol lir. Vse dosedanje doklade bodo do novega leta 1924 odpadle. — Lesnim delavcem hočejo podjetniki znižati plače za 4 lire. To so rezultati fašistične vladavine.

V zadnjem mesecu so odpustili 24.000 državnih nameščencev. To je fašistična redukcija. — Državne železnice je hotel Mussolini predati privatni družbi. Proti tej nameri so protestirale celo fašistične organizacije. — Neodvisna organizacija stavbin- cev je uspešna, da se za njene člane prizna 1. maj kot praznik, za fašiste ostane še nadalje 21. april. Mezde stavbincev so sledeče: zidarji 2.55 do 2.80 lir, učenci 2.35 lir, nekvalificirani 2.20 lir in mladostni 1 lira. Nadure se računajo z 30 odstotnim poviškom, delo ob praznikih z 50 odstotnim

poviškom. Nočno delo in delo v kanalih, v vodi z 75 odstotnim poviškom.

V Belgiji je izbruhnila stavka delav- cev v državnih podjetjih. Stavkajo poštni, telefonski in telegrafski delavci. Njihove dosedanje plače znašajo 13—14 frankov dnevno. Amsterdamci nastopajo proti temu gibanju.

V Španiji besni beli teror še nadalje. Delavske funkcije ubija kar na ulicah. Napade vršijo fašisti, ki uživajo vso podporo vlade. Komunistična stranka je postavila svojo kandidatno listo, na katero je vpisala zaprte sodruge, ki so obsojeni na smrt ali na daljšo ječo.

V Angliji je bilo 25. aprila 1.234.900 brezposelnih. Vsled zadnjega štrajka poljskih delavcev, so veleposelstniki odpustili nad 4000 delavcev. — Rudarji so podjetni- kom stavili svoje zahteve, v katerih za- htevali, da se jim prizna take mezde, ki bodo odgovarjale kupni moči zaslužkov pred vojno. Podjetniki pa nameravajo sedemurni delavnik podaljšati na osem ur. — Ognjegascem hočejo dosedanje plače (68 šil.) znižati za 20 odstotkov. — Stavka učiteljev je bila 1. maja završena. Od 13 in pol milijonov zaposlenega delavstva je organizirano komaj 6 in pol milijona. V zadnjem propagandnem tednu se je to šte- vilo povečalo na 7 milijonov. V Angliji do- biva opozicija vedno več upliva. (Opozicija je za priključitev k Rdeči Strok. Inter- nacionalni (R. S. I.) in obsoja Amsterdam- ske cencarje.

Na Irskem je stavka mornarjev bila zlomljena, ker Amsterdamci niso hoteli podpirati stavke, ampak so na željo pod- jetnikov izdali proglas: na delo. Sledilo bo občutno znižanje plač.

V Holandiji vlada velika brezposelnost. V strok. organizaciji se bo v kratkem iz- vršilo pismeno glasovanje za ali proti pri- stopu k R. S. I.

Regulacija prejemkov in delovnih pogojev ljubljanskih občinskih delavcev.

Gospodstvo liberalne stranke na ljubljanskem magistratu je zapustilo globoke sledove med delavstvom, zaposlenim pri ljubljanskem magistratu. Gospodarstvo, ki ga je vodila ta gospoda, se ne da niti ime- novati kapitalistično. Liberalci, današnji de- mokratje so gospodovali kakor kak sred- njeveški graščak na svojem gradu. Urad- niška mesta so delili med sorodnike, ki ni- so mogli izhajati v življenju. Med mestne delavce pa so uvrstili svoje stare hlapce, ki so onemogli pri delu. Hlapci Jernej, ki so jim v mladih letih spravljali bogastva, so na stara leta prišli za cestne delavce. Tako imamo danes pri ljubljanski občini zaposlenih okoli 50 delavcev v starosti od 60 do 80 let, ki že davno spadajo v staro- stno oskrbo. Imamo torej stanje, ki je pravi škandal za evropsko deželo.

Kamor pa gospoda ni mogla spraviti svojih onemoglih hlapcev in je morala spre- jemati kvalificirane moči, tam pa je na- stavljala za ravnatelj ljudi, ki so uvedli brezobzirni absolutizem v podjetjih. Eden takih tipov je ravnatelj Ciuha in njegov priganjač Fortič, ki oba kraljujeta v mestni elektrarni, oba strasna demokrata. Podlačila sta vsikdar vsak poskus delay- stva, da bi se strokovno organiziralo. Če je prišel delavec zahtevati višjo plačo, jih je naglal ali pa se iz njih norca delal. Za- vednejše delavce pa je odpuščal in brez- obzirno kaznoval ter jih nadomeščal z ljud- mi, ki so mu lizali pete, da je sam lahko gospodaril po svojem. Kako pa je g. Ciuha znal skrbeti zase, pa kažejo njegove letne doklade, ki jih je dobival poleg svoje plače in ki so znašale letno 16.000 dinarjev. Temu gospodu in njegovemu priganjaču Fortiču bomo posvetili posebno pozor- nost, da se bo razkrilo vse ono, kar je bilo doslej tajno v njihovem pašaluku.

V teh razmerah je pač razumljivo, da je bilo doslej mestno delavstvo v Ljubljani najslabše plačano. Boljše prejemke je imel samo oni, ki je imel protekcijo in se znal boljše prilizovati. O organizaciji pa niti go- vora!

Pod takimi okolnostmi je silno težko urediti razmere mestnih delavcev. Treba je bilo najprej sklicati celokupno mestno de- lavstvo na sestanek, da se slišijo njihove zahteve in pritožbe. Ta sestanek je sklical s. Lemež. Tu so vsa mestna podjetja izvo- lila svoje zaupnike, ki so potem pod vod- stvom Zveze neodvisnih strokovnih orga- nizacij sestavili zahteve in jih izročili fi- nančnemu odseku. Delavske zahteve je za- stopal v občinskem svetu klub Neodvisne Delavske Stranke in so bile sprejete z ne- katerimi spremembami.

V naslednjem prinašamo odnose skle- pe občinskega sveta:

Mestni delavci.

I. Delavci se dele:

1. po službeni dobi:
a) v stalne, ki so zaposleni v službi mestne občine vsaj 1 leto;
b) v nestalne, ki se sprejemajo v slu- čajju naraščajočega dela in se potem zopet odpuste.

2. po plačilu:

I. kategorija (vsi nekvalificirani de- lavci in delavke): 4 dinarje minimalne urne mezde, t. j. 32 dinarjev na 8 ur.

II. kategorija (vsi polkvalificirani po- možni delavci, dodeljeni rokodelcem, paz- niki, predelavci): 6 Din minimalne urne mezde, t. j. 48 Din na 8 ur.

III. kategorija (vsi rokodelci z učnim izpričevalom, kurjači in nadkurjači): 8 Din minimalne urne mezde, t. j. 64 Din na 8 ur.

3. kočijaži, hlapci in vozniki dobe te- densko plačo 288 Din.

II. Vsak delavec in delavka ima pravico do dnevnih rodbinske doklade, neoziraje se na storjeni šilht 4 5 Din.

a) za otroke do 16. leta, če otrok sam ne služi; če pa obiskuje višjo šolo do kon- čanega študija, ali samo do 24. leta, če se pa uči kakega rokodelstva, do končane učne dobe, toda samo do 18. leta.

b) za nezakonske otroke in sirote v istem obsegu;

c) otroci mestnih uslužbencev in de- lavcev naj dobivajo pripadajočo doklado ne glede na starost, ako so duševno ali te- lesno nesposobni za učenje ali pridobitno delo.

d) za starše, če žive z njimi v skupnem gospodinjstvu in dokažejo, da ti nimajo ni- kakih dohodkov.

Mestnim delavcem ne gre rodbinska doklada za ženo, otroke (zakonske ali ne- zakonske) ali starše, če ima kdo izmed njih kak drug dohodek, ki presega mesečno 150 Din.

III. Aprovizacija se odpravi.

IV. Nadure, nočno delo, nočni šilhti, delo ob nedeljah.

a) nadure (preko 8 ur) se imajo pla- čati s 50 odstotnim poviškom normalne mezde;

b) Izventurno nočno delo (t. j. od 7. ure zvečer do 6. ure jutraj) ter delo ob nedeljah se ima nagraditi s 100 odstotnim poviškom normalne mezde.

c) nočni šilhti se imajo v obratih in de- lavnicah, ki so v obratu brez prestanka, na- graditi s 35 odstotnim poviškom normalne mezde kot s posebno nočno doklado.

V. Če bi se imelo delo ustaviti iz vzrokov, ki ne zadenejo delavca, kakor vremenske neprilike, pomanjkanje materiala, od obla- sti predpisani prazniki, ima delavec pravi- co do plače izgubljenih ur, vendar ima biti delavec občini v vsakem slučaju na razpolago.

VI. Uvesti je plačilne kuverte, ki se imajo urediti tako, da bo vsakemu delavcu raz- vidno, koliko ur je delal, koliko je zaslužil, odtegljaji in končna vsota, ki se mu iz- plača.

VII. Delavni čas je 8 ur na dan, oziroma 48 ur na teden. Izvzeti so hlapci, kočijaži in vozniki. Mladostni delavci in delavke se v nobenem slučaju ne smejo uporabljati za čezurno delo.

VIII. V smislu zakona za zaščito delavcev se imajo po vseh obratih in delavnicah iz- obesiti imeniki zaposlenih delavcev in de- lavk z označbo starosti in njih mezd.

IX. Priznajo se zaupniki, izvoljeni na po- dlagi zakona za zaščito delavcev z vsemi tam navedenimi pravicami in dolžnostmi. Istotako se priznava organizacija občinskih delavcev.

X. Delavci, ki niso več sposobni za delo in spadajo po njih starosti v starostno oskrbo, jih je izločiti in prevzeti v starostno oskrbo.

XI. Diferenca med dosedanjim in novo mez-

do ter rodbinske doklade se naj izplačajo vsem delavcem za nazaj od 1. aprila 1923, v kolikor so še v mestni službi. Onim de- lavcem pa, ki so v službi že najmanj dve leti, pa naj dobe diferenco in rodbinsko doklado za nazaj od 1. marca 1923. Dife- rence se naj izplačajo 1. junija 1923.

XII. Uvrstitev delavcev v posamezne ka- tegorije se naj izvrši sporazumno med po- sameznimi podjetji s finančnim, socialno- političnim in personalno-pravnim odsekom ter upravnim odborom mestne elektrarne, plinarne in vodovoda ter delavskimi za- upniki.

Železničarji.

Volitve v bolniško blagajno državne železnice so razpisane. Sodrugi drž. železničarji! Zanimajte se za volitve. Dolžnost vseh je, da se volitev udele- žite, da izvojujete poboljšanje socialne zakonodaje. Od vas je odvisno, kakšno zastopstvo boste izvolili, taka bo tudi vaša bolniška blagajna. To so prve vo- litve! Bolniška blagajna je dosedaj opravljala direkcija državnih železnih sava.

Ljubljanski sodrugi Neod. strok. žel. org. so stopili že v stik s sodrugi iz Hr- vatske, da se postavi enotna lista Ne- odvisnih organizacij. Kandidatna lista se objavi v Strokovni Borbi in posebnih le- takih.

Gospoda pri ravnatelj- stvu južne železnice, kaj pa Vi, ali ne mislite razpisati volitev ali spite ali se bo- jite kontrole v vaši bolniški blagajni!!!

Izdajnici osudjeni!

V zagrebškem »Železničarju« je pod zgornjim naslovom dopis iz Celja, ki je da- tiran 7. maja 1923. Ta dopis govori o celj- skem shodu, ki ga je sklical akcijski od- bor. In čujte, ta dopis trdi, kakšen aplavz in odobravanje je doživel Pungrašič, ki je baje »okreal« akcijski odbor. Marcela Žor- ga, ki je govoril, so pa izžvižgali. Torej, Celjani, ki ste bili na tistem shodu, ali je res tako? Ali ni morda ravno narobe? Ali niso ploskali Žorgi, izžvižgali pa Bahuna in Pungrašiča? Ali morda Pungrašič in Ba- hun pod žvižganjem razumeta ploskanje in odobravanje, pod odobravanjem in ploska- njem pa žvižganje? ... K temu shodu pri- pomnimo, da je Pungrašič javno izjavljal, da je proti enotni akciji in je zato, da gre- do samo železničarji v akcijo. Se vidi, za- kaj. Ker vlada zato tudi daje poseben ukaz, da se delegat »Saveza« na njegov kon- gres dajo dopusti in brezplačna vožnja. To je namreč nagrada za protiakcijsko stališče »Saveza«.

Da je pa Bahun moral javno pred vse- mi potrditi resničnost Žorgatovih izjav, ni bomo posebej omenjali. Udeleženci shoda to pričajo.

Oni pa tudi sedaj lahko povedo, komu velja naslov članka »Izdajnici osudjeni« v zagrebškem »Železničarju«.

Čudno se nam godi...

(Dobili smo in priobčujemo.)

Dne 4. maja 1923 je šla soproga želez- ničarskega delavca (ime na razpolago) k železničarskemu zdravniku. Bilo je to ob 1. uri in 20. minuti popoldan. Ali pri tem zdravniku služi gospa K., ki je temu zdrav- niku nekaka tajnica in ta jo ustavi: »Za- dneš je že dovolj bolnih.« Bolnica ji je obja- nila, da je resno bolna, da pa nima vedno prilike priti, ker ima doma 8 mesecev sta- rega otroka brez nadziralca. Pojasnilo pa je bilo, seve, zaman. Ker tajnica železničar- skega zdravnika je energična ženska in pu- šča k zdravniku le, kogar ona hoče. Vsaj tako se zdi. Bolnik pa, ki ni pripuščten, kakor omenjena soproga železničarja, dasi ima pravico do brezplačnega zdravljenja, mora k privatnemu zdravniku, ker bolezni ne trpi odlašanja in oddati poslednji denar, ki je preračunjen na hrano možu in otroku. Ome- niti je še treba to, da se dogajajo slučajji, ko zdravnik preiskuje v svoji ordinacijski sobi bolnika, da ta gospa tajnica, ne oziraje se na to, vstopi kot kak konjski hlapec v hlev in hodi po ordinacijski sobi, kakor da je ona šef-zdravnik.

Opomba uredništva: O tej ženski pri železničarskem zdravniku smo slišali že več stvari, in se čudimo, da je gospod zdravnik ali tako slep ali pa tako pod nje- nim pantoflom, da ne naredi reda v svojem delokrogu. Železničarji se vendar ne bodo pustili šikanirati od kakšne ženske, ki si domišljuje, da če lahko dela z zdravnikom kar hoče, da potem tudi s pacijenti-želez- ničarji in njihovimi ženami. To omenjamo v mir- nem tonu za danes. Če se bo še nadalje po- stopalo tako, pa bomo spregovorili odloč- nej in konkretnije. Sodruga železničarje pa pozivljemo, da nam vedno in takoj sporoče, če bi jih tista ženska, ki je pri železničar- skem zdravniku nekaka tajnica še nadalje šikanirala.

Podružnica Logatec N. S. Ž. O. skli- cuje shod 27. maja 1923 ob 10. uri dopol- dne v gostilni Kunc. Dnevni red: 1. Pomen organizacije ter obrazložitev povišanja čla- narine. 2. Objasnitev, akcijskega odbora in njegovo delo. 3. Razno.

ZAHVALA.

Podpisani se zahvaljujem N. S. Ž. O. podr. Zalag za podporo v znesku 50 Din. Ojstriž Jožef, postaj. del.

XIV. Vsaka bodoča regulacija mezd ima v bodoče iti preko finančnega odseka.

XV. Osebnostno dohodnino za vse mestne uslužbence plača od 1. januarja 1923 dalje mestna občina.

S to ureditvijo je dana podlaga, da se uredi delovni pogoji ljubljanskih mestnih delavcev tako, kakor to zahteva moderna občinska uprava. Vendar bodo delavci ohranili te pridobitve in si pridobili novih le tedaj, če bodo organizirani vsi in se ravnali po izreku: »Vsi za enega, eden za vse.«

Maribor. Podružnica neodvisne stro- kovne železničarske organizacije v Mari- boru daje na znanje, da se je dne 12. maja 1923 izvolil sledeči odbor Neodvisne strok. žel. org. v Mariboru: Kodrič Franc, pred- sednik, Garneš Franc, podpredsednik, Ma- jer Ivan, zapisnikar, Zupan Jožef, blagajnik. Odborniki: Vilfan Franc, Frankeš Ivan, Čanžek Andrej, Hošir Jakob, Korošec Jo- žef, Rus Matija, Lekš Anton.

Besede, same besede — na skupščinah.

Dobil sem v roke zagrebškega »Že- lezničara« od 1. maja 1923. Čitam čla- nek »Skupščina zagrebaških železniča- ra!... iz dvije hiljade grla zaorilo se gradom: Živila borba železničara... Dve tisoč... sodrugi... pomislite dve tisoč. Samo kdo verjame, to je drugo vprašanje. Ako je v resnici dve tisoč že- lezničarjev bilo na tisti »skupščini«, za- kaj se Krekić tako izogiblje akcije, ki jo pripravljajo železničarji in državni nameščenci? Zakaj ni šel v Beograd, ko je šla tja delegacija? E, pa odgovor je lahek. On je izbran, da zaustavi po- tek akcije... kakor to zahteva interes kapitalistov in vlade. Na tisti »skup- štini«, kjer je bilo 2000 železničarjev (!?) so iznašali vse grozote, ki se vrše nad železničarji. Le to je hudič, da od tega, da železničarji to poslušajo, niso siti, niti se jim plače ne povišajo. V dvo- rani je lahko govoriti a iti v skupno ak- cijo, to pa je druga reč. Kočljiva reč in se lahko zgubi milost vlade in buržuazije. Da pa bo »teater« popoln se je valila krivda na t. zv. »neutralce«, kakor ime- nuje »nezavisne železničarje« Krekić in njegovi oprode. Saj nekdo mora biti grešni Korel, da se ga pokaže članom, ki so zopet tako topi, da ne mislijo z drugimi možgani, nego s Krekićevimi. Znani Puretić je govoril celo o nekih lju- deh, ki so bili prej plačanci Moskve, a so sedaj radikali, ki razbijajo delavski pokret... Zares, nismo vedeli dosedaj, da bi Moskva plačevala koga, a Pure- tić to ve. In ti ljudje — on misli Nach- tigala — so bili njih desna roka. Torej ste prejemale kak denar od Moskve? Obrazložite nam, kako je to bilo, ker nas zanima, pa tudi vaše člane.

2000 ljudi. a »Savez« sabotira akci- jo. To da misliti, sodrugi železničarji. Ogorčene besede, »iznašanje vse gro- zovitosti koje se vrše nad železničari- ma«, a v akcijo nočejo. Mislite o tem sodrugi železničarji.

Rudarji.

Podružnica Hrastnik ZRD sklicuje za dan 27. maja 1923 »edni občni zbor« s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Poročilo blagajnika.
3. Poročilo tajnika.
4. Organizacija in nje nadaljna tak- tika.
5. Volitev odbora.
6. Razno.

Občni zbor se vrši v prostorih go- spoda Franca Logar v Hrastniku in se prične točno ob 3. uri popoldan. Dolž- nost vsakega člana je, da se občnega zbora sigurno udeleži.

ZAGORJE.

Čudno se bo mogoče komu zdelo, da kar naenkrat mirgoli toliko novic oziroma nerednosti in šikaniranja v tej naši blaženi zagorski kotlini. Slišali smo že več dopi- sov, ki pišejo prav čedne stvarce od Trb. premogokopne družbe. Ni čuda, ker jih je veliko, ter so vsi eden drugim podobni in da pride vsak teden kdo na vrsto. Ho- čemo spregovoriti ali bolje rečeno opisati tudi bedni položaj vozačev, zaposlenih v kotredeskem obratu. Vozači gazijo vodo večih kar do kolen, no, tako za potrebo za skopati noge se jo pa dobi vsak dan samo 24 ur. Voziti morajo od 300 do 500 metrov daleč te težke železne vozičke. Prosililo so vozači že večkrat obratovodjo ter g. Schlichtmajstra za večji akord in se je od strani obratovodje celo enkrat sli- šalo, da bo že on pregledal in gledal, da bodo vozači boljše zaslužili. Ali ta g. obra- tovodja se je menda zmotil ter sebi pripri- sal kaj več. Bili so vozači tudi pri zloglas- nemu šihtmajstru (in očetu orjunca) Küferju, da bi on dal kaj več. On je rekel, da ne more. Čudno, odtegniti od zaslužka je

mož kompetenten, ali za povišanje ima ta človek od znotraj kosmata ušesa. Bolj ko mu dokazuješ, da ni mogoče s tem akordom priti na kakšno plačo, bolj vpije: »more šov, more šov, sakrament, ti faulasta kar ležala neč delala.« Drugi širokoustnež je nadpaznik računovodja Kanker. Ta gospodin je začel zadnje čase štet nazaj, ne naprej. Od 30 gre nazaj na 26, 24, 20, to ti je gimnazijec. Za družbo baje pa šteje naprej. Da bo bralcem jasno, hočemo to razjasniti. Vozači so bili plačani v perijodi do 22. aprila 30 dinarjev, med tem je bilo po viška 7 odstotkov na akordno delo. V perijodi od 22. aprila do 5. maja pa 26 dinarjev. Bilo je približno število vozičkov isto, kot prej.

Šel je eden izmed vozačev k temu dobrušnemu g. Küferju ter ga vprašal, kdo je pisal zasluzek. Nato gre ta stari gospod Kanker po neke bukve ter pokaže, da je res 26 dinarjev zaslužek, dočim je imel vozač tudi že na svojem plačilnem listu 26 dinarjev. Dotični vozač ni bil radoveden, kako ima zapisano, ampak, kako je to, da gredo procenti gor, plače pa dol. Nato se oglasi paznik Repuš, da morajo vozači paziti, da ne pridejo vozički brez znamk s pripombo, da je neki dan videl, da jih je šlo čez 100 brez znamk ter da se od teh vozičkov nič ne plača. Vprašali bi te gospode, kako neki to gre, da od tega vozička ne plača, kateri nima znamke ali ga ne pripelje ravno tako vozač na svoje mesto kot drugega z znamko? Pač pa je zanikrnost od teh g. pomekacev samih. Vozač jim je povedal, da že delj časa ni znamk v zbirnici. Ali trpeti morajo seveda malomarnost in zanikrnost teh gospodov vozači, kateri se celi šit mučijo po vodi in blatu (kar je tudi zanikrnost gospodov kričavev, ker ne dajo zadostno čistiti jarkov in prog) težke vozičke, kateri tudi niso po več tednov mazani (tudi vaša lenoba gospodje, le zapomnite si, koliko imate na vesti, posebno pa šitmu. Küfer) ter so še veliko težji. Gospodu Küferju pa svetujemo, da začne z delavstvom drugače ravnanje ter jim da zaslužiti, kar jim gre, ako ne, bo mogoče mogel lepega dne spravljati svoja kopita v Reiskufer.

Drugič bomo spregovorili malo, kako hodi g. Küfer z nahrbtnikom na rami na kmete na sprehod.

Sodrug! Vam pa: Organizirajte se v strokovni organizaciji Z. R. D., potom katere se bomo borili za zboljšanje svojega gmojnega položaja, obenem pa tudi obracunavali s temi lenuhi in oderuhi.

Zato ponovno: Vsi v strokovne organizacije!

Naj živi Strok. org. Z. R. D!
Naj živi solidarnost proletarijata!
Dol z lenuhi in oderuhi!
Prizadeti vozači kotred. obrata.

Fašisti na Angleškem.

Na Angleškem snujejo posebno policijo, ki ima nalogo, da intervenira v slučaju »meteža in nemirov«.

V to policijo se sprejema samo sinove podjetnikov, višjih uradnikov, torej samo buržuazijo. Člani strokovnih organizacij se v to policijo ne sprejmejo.

Ta policija bo torej telesna straža kapitalistov.

Barthel-Mile:

Beda.

Jaz pojem svoj stari poznani napev,
cin, cin!

Jaz pojem svoj spev vsem revnim v
posmev,
cin, cin!

Me prosite jadni, vi trudni in gladni!
Ej, krasno, hej, hoj!

Ime mi je beda in smrt mi sosed!
Aj, krasno, hej, hoj!

Jaz kujem vam grozo v drhteča čela,
cin, cin!

Jaz kujem obup vam v hlepeča čela,
cin, cin!

Sklenite se bledi v proletarski četi:
Ej, krasno, hej, hoj!

Kdo kruha bi rad? Smrt končaj ti glad!
cin, cin!

Aj, krasno, hej, hoj!

Dopisi.

Slap pri Tržiču. Menda nikjer ne vladajo tako čudne razmere, kakor ravno v tukajšnji papirnici. Različne psovke in šikane so na dnevnem redu. Posebno veselje ima tukajšnja delovodkinja ako zmerja delavke s k...o in podobnimi priimki. Delovodja Jerčin pa tudi ne zaostaja v šolanju; če ni drugače, pripelje komu tudi zaušnico. Da bi se delavstvo organiziralo, ni za misliti; vsaka najmanjša beseda o organizaciji, je takoj prijavljena g. Moliniju, ki pride k dotičnemu delavcu z besedami: »Zakaj ne delate prav, prinesite vilča! Dobite bokvič.« (Molinijeva slovensčina.) Ostalo delavstvo se tega ustraši in misel na organizacijo je pokopana. Ker ima večina delavstva stanovanje v tovarni, med temi največ oženjenih, se nikdo ne upa črhiti besede. Gospod Moline ima pa tudi poseben stanovanjski pravilnik; vsak delavec, ki hoče dobiti stanovanje, mora podpisati izjavo, da bode morala njegova družina, čim se upa delati, biti zaposlena pri njem, sicer mora plačevati od vsakega za delo sposobnega člana stanovanje, ki ga dični g. Moline ne računa ravno malo; naj navedem le en slučaj. Tukaj je zaposlena vdova z več nedoraslimi in nekaj starejšimi otroci; pred kratkim se ji je pa starejši sin, ki ni bil zaposlen pri g. Moliniju, poročil, in g. Moline, ki se drugače ni mogel znesti, je ubogi revni naložil, da mora od vseh otrok plačevati stanarino. To je najhujša podlost, katere ni

zmožen gotovo nihče drug nego gospod Moline. Ker je tukajšnje delavstvo večidel klerikalno, bi marsikdo pričakoval, da se bode tukajšnja Jugoslovanska strokovna zveza kaj zavzela za nje; ali ta se boji, da bi nič več ne dobila za svoj klerikalni »Naš dom«. Delavstvo pa mora vsled tega trpeti. Delavstvu papirnice pa kličemo: Združite se v močne organizacije, čeprav bo nekoliko žrtev. Brez žrtev ne bo nikoli nič. — Bivši delavec.

Mezdna gibanja.

Beograd. Štrajk krojaških pomočnikov je končal s popolnim uspehom pomočnikov. Delodajalci so morali pristati na stavljene zahteve, ker so uvideli odločno voljo pomočnikov da vstrajajo v boju do zmage.

Lesne delavce opozarjamo, da ne potujejo v Beograd, ker je velika brezposelnost.

14. maja so stopili v stavko opančarski delavci. Nad delavnicami bratje Marjanović in Jovo Radovanović je delavstvo proglasilo bojkot. — V Cukarici je izbruhnila stavka usnarjev. — Natakariji bojkotirajo kafano Gunduličev venac, ker zaposluje stavkolomca Milana Jugovića.

Objave.

SEZNAM

sodrugov, ki so prispevali za »Rudarski dom« v Trbovljah.

Nabiralna pola št. 1, pobiral s. Anton Petek na Tereziji: Obrez Marko 40 K, Lesek Jakob 40 K, Majcen Franc 40 K, Jurjavčič Ivan 40 K, Križnik Rudl 60 K, Sotošek Franc 40 K, Javornik Štefan 40 K, Jelen Franc 12 K, Kolar Franc 20 K, Žuža Franc 12 K, Obid Peter 10 K, Tomc Franc 20 K, Špan Marija 12 K, Špan Fani 20 K, Špan Franc 10 K, Ančimer Anton 20 K, Goznikar Jurij 12 K, Ozebek Jakob 10 K, Dojmovič Franc 24 K, Selšek Jože 20 K, Resnik Anton 8 K.

Nabiralna pola št. 2, pobiral s. Zakonjšek Ferdo v »Glažuti«: Zakonjšek Ferdo 20 K, Krlhikar Ivan 4 K, Železnik Ivan 8 K, Oprešek Ivan 8 K, Spolovnak Jože 4 K, Strnak Franc 8 K, Sauc Jurij 10 K, Smodič Matevž 8 K, Naroglav Jakob 8 K, Virant Mihael 8 K, Kotar Alois 10 K, Gorenc Anton 8 K, Planinc Jože 6 K, Durjava Andrej 8 K, Alif Franc 5 K, Mrežar Jože 10 K, Mrežar Anton II. 15 K, Mrežar Anton I. 15 K, Vidmar Andrej 8 K, Strnad Miha 9 K, Kolenc Franc 4 K, Vidmar Franc 10 K, Renko Polde 8 K, Čič Urban 9 K, Lavrič Martin 10 K, Učakar Franc 8 K, Amon Ivan 4 K, Logar Karl 5 K, Jože Sternak 20 K, Zakonjšek Franc 8 K, Hren Anton II. 8 K, Hren Anton I. 8 K.

Nabiralna pola št. 3, nabirala ss. Fric in Debelak na Doberni: Hribar Franc 8 K, Raic Franc 4 K, Vrhunc Ivan 4 K, Breje Ivan 4 K, Fajdiga Marko 10 K, Pilnauer Ivan 20 K, Dobnik Ana 8 K, Kolšek Ivan 10 K, Matelko Ivan 8 K, Treven Andrej 12 K, Zaplotnik Ivan 4 K, Frelh Franc 10 K, Brtoncelj Matevž 10 K, Klaužar Miha 8 K, Butkovič Ivan 8 K, Leber Vinko 4 K, Perčič Ivan 5 K, Petrač Anton 10 K, Grabenšek Alois 4 K, Drenel Ivan 10 K, Vrhovnik Ivan 8 K, Bremec Ivan 12 K, Golkunda Miha 10 K, Knifič Andrej 10 K, Šmit Miha 10 K, Stavec Rudl 24 K, Fric Ignac 20 K.

Nabiralna pola št. 4, pobiral s. Kastelic na Separaciji: Jože Kastelic 40 K, Velaj Jože 4, Potokar Marija 4, Volaj Ana 20, Volaj Albin 20 K, Dobavec Ivan 4 K, Franc Zupan 8 K, Struj Ivan 20 K, Dečman Tomaž 30 K, Čičigaj Alfonz 10 K, Rosman Anton 20 K, Zemljak Andrej 4 K, Kangler Melhior 20 K, Kumar Franc 20 K, Rakošek Andrej 6 K, Medvešek Franc 40 K, Šramelj Julij 40 K.

Vabilo na občni zbor

»Stavbene, gostilniške in kavarniške zadruge r. z. z o. z. ŽELEZNIČARSKI DOM v Ljubljani

ki se vrši dne 31. maja 1923 ob 8. uri dopoldne v Del. domu, Turjaški trg št. 2.-II., s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sprememba pravil.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Raznoterosti.

Ker je občni zbor zelo važen, prosimo vse sodruge združnike, da se ga gotovo udeležijo.

NAČELSTVO.

Občni zbor »Neodvisne strokovne zveze strojnikov in kurjačev« se vrši 3. junija 1923 v Delavskem domu v Ljubljani ob 10. uri dopoldne z dnevnim redom: 1. Poročilo obeh odborov. 2. Sprememba pravil v svrhu združenja obeh organizacij v eno. — Odbor.

Iz uredništva.

V zadnji številki se je vrnila pri pozivu na proslavo razvitja prapora v Zagorju neljuba pomota. Priglase je treba poslati do 1. junija ne do 1. julija. Sodrug! iz Ljubljane se lahko priglasejo tudi osebno v uredništvo »Strokovne Borbe«.

Radi binokostnih praznikov se je današnja številka zakasnila.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Turjaški trg 2./II. Posamezna številka 1 dinar. Mesečna naročnina 4 dinarje.

Podlistek.

Maksim Gorkij — Iv. Vuk:

Iz povesti ...

(Dalje.)

Vojak je govoril polglasno. Na njegovem obrazu je ves čas trepetal mračen smehljaj sovržen Veri. V njenih mislih se je jasno pojavila slika ljudi, ki jih je spoštovala z vso silo mladega srca, polnega še nedotaknjene, plamteče vere v njihovo skromno junaštvo, v njih pripravljenost na vse muke za zmagoslavje razuma in resnice. Vojak je žalil te ljudi in njo z njimi... V njenih prsih je zakipela nejevolja...

— Primeta me in me odvedeta k svojemu načelstvu — ji je šinila po možganih ostrá misel.

Na sekundo sta strah in bojazen stisnili njeno srce. Ali dražeče je lice Avdjevova, zasmehljivi ukaz njegovih besed, je izzval v njej močno željo, da pouči človeka, ki se drzne tako govoriti o tem, česar ne pozna.

— Vi lažete — je rekla surovo, docela ji tuje in se ozrla mimogrede na Šamova, ki si je v zadregi čohal od komarjev opikani vrat in stopical z nogami.

— Nikdo ne pobezne in se ne skriva, če je potrebno radi uspeha dela... Teh, ki so poginili zato, ker so vam govorili o resnici, je več, nego vas... več, nego ljudi, ki poslušajo resnico in ne varujejo, ki je ne morejo razumeti, sužnji!

Hoteč povedati kolikor mogoče več in silneje, skoro ni videla vojakov; v njenih očeh je zaplavala rdečkasta megla, srcu je premanjkovalo krvi, a v prsih je tiho rastle, misel, teman strah, ki je mešal misel.

— Bili me bodo...

Za to mislijo brez besed je stala še druga, gola in še bolj strašna in moči uničujoča. Trudeč se, da bi zadušila predčuvstva, ki so rešila njeno razburjenost, je govorila vse glasneje, malodane kričala in čakala, da se ji zdaj pa zdaj pretrga glas, da ji zmanjka besed in se ne obrdži na nogah

pred tema vojakoma, nemima in nejasnima kakor dva siva oblaka.

— Povedal sem, kako je bilo — ji je Avdjevov hkrati segel v besedo. — Prihajali so ljudje, mamili človeka in se skrivali... zakaj to? Prav lahko si predstavljam... namreč, oni ki žive siromašno... prihajajo k nam, neukim ljudem in govore: »Tudi vam je hudo, dajte, da skupno prebijemo cesto, da bodo po nji korakali svobodno vsi.« Govore... vsi, a mislijo... mi! Dokler človek z njimi deluje... jim je brat, a ko dosežejo svoje... jim je sovrag. Nečloveški ste...

V temnoto večera je planil vznemirjajoči kovinski krik. Vojak je obmolnil. In te sekunde molka so se zdele Veri neznosno dolge.

— Pojdiva — je tiho rekel Šamov. — Trobentač zove...

Avdjevov ni odgovoril. Stal je, povetil glavo in roke sunil globoko v žep. Vera ju je nehote opazovala, pričakujoča sovražnega bližanja in to pričakovanje se ji je zdelo zoperno dolgo.

— Ni res tisto — je rekla.

— Tako mislim jaz — je odvrnil vojak majaje s pleči. — Imam vzroke, da tako mislim...

Nasmehnil se je in se s hladnim pogledom sinjih oči vnovič ozrl na Vero.

— Ako prinašate resnico... povejte jo vsem, a ne enemu, ne dvema... Pridite in povejte jo vsem nam naenkrat... No, kaj?!

Ta izziv, zasmehljiv in brez vsake vere v čast ljudi, je vnovič razžalil Vero. Vzravkala se je.

— Dobro, pridem.

Šamov je glasno zasopel in rekel naglo:

— To ni mogoče...

Tovariš njegov je potegnil iz žepa eno roko in si popravlil čepico.

— Pojdiva Šamov. Zbogom, gospodična...

Vera je stopila k njemu in kriknila z svečanim glasom:

— Sedaj ne smeta odreči! Vi ste razžalili ljudi...

Vojaka sta stopila drug k drugemu; Šamov je govoril pomirjajoče:

— To je vse šala... za boga, kaj vam pade na um?

Ali Vera je kriknila trdovratno in drzno: — Ne, vi se morate zbrati vsi in jaz pridem... slišite?

— Vsi niso takšni, kakor midva — je pripomnil smehljaje Avdjevov.

— Vseeno — je odvrnilo dekle.

— Pojdiva — je zašepetal Šamov.

— Jutri ob tem času bom tu — je nadaljevala Vera trdovratno in strogo.

Obrnila je vojakoma hrbet in šla v gozd, odkoder ji je strmela nasproti noč z globokimi in otožnimi očmi. Dekleta se je zopet polastil strah; obrniviš se, je rekla bolj mehko in laskajoče:

— Morate priti. Vi vendar hočete verovati v dobre ljudi?

Vojaka sta si nekaj zašepetala. Iz teme se je razlegel glas Avdjevova:

— Nevarno je za vas...

Zdelo se ji je, da se ji še vedno posmehuje s svojim nerazumljivim nasmehom. Ne vedoč, kaj mu naj odgovori, je tiho ponovila:

— Vseeno.

Vojaka nista nič odgovorila in sta odšla. Slišal se je vznemirjen šepet Šamova, nato pa se je razdal glas Avdjevova:

— Baha se...

Zahotelo se ji je krikniti:

— Ničvrednež!

— Ne pride...

Začutivši, da jo draži nalašč in se ji roga, je kriknila malodane preteče:

— Jaz... pridem!

Bela pega se je skrila. Pogoltnil jo je gozd. Postal je tiho in pošastno.

Vera je stopala po strmini, pesek pod nogami se je sipal, škripal srđito in oviral hojo. Oprijemala se je vejevja in debel dreves, lezla kvišku, ne oziraje se nazaj, razdražena do bolečine in polna strahotnega trepeta. Na vrhu strmine je sedla na pesek in popravlja razmršene lase, pomislila otožno in nezadovoljno:

— Kako sem nespretna, neumna... in... se bojim...

(Dalje prih.)